

Прокопчук О. Т.,
д.е.н, професор, завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Уманський національний університет,
м. Умань

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В умовах сучасних викликів, зокрема воєнної агресії, макроекономічної нестабільності та трансформаційних процесів у системі публічного управління, особливого значення набуває забезпечення фінансово-економічної стійкості територіальних громад як важливої складової національної безпеки України. Посилення ролі місцевого самоврядування внаслідок децентралізації зумовлює необхідність формування ефективних механізмів управління фінансовими ресурсами та забезпечення стабільного розвитку громад.

Фінансово-економічна стійкість територіальних громад визначається як їх здатність забезпечувати стабільне функціонування та розвиток у довгостроковій перспективі, ефективно реагувати на зовнішні та внутрішні загрози, зберігати баланс між доходами і видатками бюджету, а також підтримувати належний рівень соціально-економічного розвитку. У цьому контексті фінансова спроможність громад виступає базовим елементом їх економічної безпеки.

Одним із ключових чинників забезпечення фінансової стійкості є формування достатньої та стабільної доходної бази місцевих бюджетів. Це передбачає розвиток місцевого підприємництва, легалізацію економічної діяльності, ефективне адміністрування податків і зборів, а також диверсифікацію джерел доходів. Зростання власних доходів громад сприяє підвищенню їх автономії та зниженню залежності від міжбюджетних трансфертів.

Важливим напрямом є забезпечення ефективного управління видатками місцевих бюджетів [1]. Раціональне використання фінансових ресурсів, впровадження програмно-цільового методу бюджетування, підвищення прозорості бюджетного процесу та контролю за витратами дозволяють підвищити результативність бюджетної політики на місцевому рівні.

Не менш значущим аспектом є активізація інвестиційної діяльності в територіальних громадах. Залучення інвестицій сприяє розвитку інфраструктури, створенню нових робочих місць, модернізації виробництва та підвищенню конкурентоспроможності місцевої економіки. У цьому контексті важливим є формування сприятливого інвестиційного середовища, розвиток державно-приватного партнерства та використання інструментів міжнародної технічної допомоги [2].

В умовах цифрової трансформації економіки значного поширення набувають цифрові інструменти управління фінансами територіальних громад. Впровадження електронного урядування, відкритих бюджетів, цифрових платформ управління фінансовими ресурсами сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та ефективності використання коштів. Цифровізація також дозволяє

оптимізувати управлінські процеси та знизити ризики неефективного використання ресурсів.

Особливої актуальності набуває забезпечення економічної резильєнтності територіальних громад, що передбачає їх здатність адаптуватися до кризових ситуацій, швидко відновлювати економічну активність та забезпечувати безперервність надання публічних послуг. Досягнення цього можливе через диверсифікацію економічної структури, розвиток локальних виробництв, підтримку малого та середнього бізнесу, а також підвищення рівня людського капіталу.

Важливою складовою фінансово-економічної стійкості є розвиток критичної інфраструктури, включаючи енергетичні, транспортні та комунальні системи. Забезпечення їх надійності та безперебійного функціонування є необхідною умовою стабільного розвитку територіальних громад і підвищення їхньої стійкості до зовнішніх загроз.

У контексті євроінтеграційних процесів важливого значення набуває адаптація фінансово-економічної політики територіальних громад до стандартів Європейського Союзу, зокрема у сфері бюджетного управління, фінансової прозорості та сталого розвитку. Це створює додаткові можливості для залучення фінансових ресурсів, участі у міжнародних програмах розвитку та інтеграції у європейський економічний простір.

Таким чином, забезпечення фінансово-економічної стійкості територіальних громад є комплексним завданням, що охоплює фінансову, інвестиційну, інституційну та інноваційну складові. Реалізація відповідних стратегічних напрямів сприятиме зміцненню економічної безпеки громад, підвищенню їх ролі у системі національної безпеки та забезпеченню сталого розвитку України в цілому.

Список використаних джерел

1. Соколюк С. Ю., Прокопчук О. Т. Електронна комерція як драйвер трансформації традиційної торгівлі. *Збірник наукових праць Уманського національного університету*. 2025. Випуск 107, Частина 2: Економічні науки. С. 111-119. DOI: 10.32782/2415-8240-2025-107-2-111-119.

2. Прокопчук О., Соколюк С., Коротєєв М., Бондаренко Н. Соціальна робота і фінансове забезпечення: сучасні виклики для місцевого самоврядування. Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика». Серія Економіка. 2025. 21(42). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-21\(42\)-11](https://doi.org/10.33296/2707-0654-21(42)-11)